

ДОКУМЕНТ ЗА ЈАВНИ ПОЛИТИКИ

УСЛУГИ ВО ЦЕНТРИТЕ ЗА СОЦИЈАЛНА РАБОТА ЗА ЖЕНИ КОИ СЕ СПРЕВУВААТ СО РОДОВО БАЗИРАНО НАСИЛСТВО ВО ЗАПАДЕН БАЛКАН

Подготвено од Косовска Женска Мрежа, Албанска Женска Мрежа (Албанија), Родова алијанса за развој (Албанија) Автономен женски центар (Србија), Фондацијата Обединети жени Бања Лука (Босна и Херцеговина), Национална мрежа против насилството врз жените и семејно насилство (Северна Македонија), и Центарот за права на жените (Црна Гора) со поддршка од Австриската агенција за развој (АДА)

ВОВЕД

Овој документ за јавни политики ги сумира наодите од тековниот мониторинг спроведен од неформалната Мрежа против родово базирано насилство врз жените и девојките во Западен Балкан (ЗБ) за квалитетот на услугите во Центрите за социјална работа (ЦСР) достапни за жените и децата кои претрпеле родово базирано насилство согласно меѓународните и националните стандарди. Наодите се засноваат на резултатите од компаративното истражување од 2021 година спроведено во шест земји на ЗБ со учество на 476 жени кои преживеале родова базирано насилство, кои добиле поддршка од граѓанските организации за правата на жените (ЖГО) и добиле услуги во ЦСР,¹ како и 2020 година мапирање на услуги за рехабилитација и реинтеграција за жени кои преживеале родово базирано насилство во регионот на Западен Балкан.²

ПРАВНА И ПОЛИТИЧКА РАМКА

Сите земји на ЗБ, вклучувајќи ги Албанија, Босна и Херцеговина, Косово, Црна Гора, Северна Македонија и Србија ја ратификуваа или се обврзаа да ја имплементираат Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и семејното насилство (во натамошниот текст Истанбулска конвенција, ИК).³ ИК поставува јасни насоки во врска со превенцијата, заштитата, поддршката, правните мерки и механизмите за следење за борба против родово базираното насилство. Поглавјето IV за заштита и поддршка бара воспоставување соодветни механизми за да се обезбеди ефективна соработка помеѓу сите релевантни државни институции, вклучително и граѓанските организации (ГО), за заштита и поддршка на жртвите и

¹Целосните извештаи се достапни за Србија, преку овој [линк](#); за Албанија, [линк](#); за Северна Македонија, [линк](#); за Црна Гора, [линк](#); за Косово, [линк](#); и за Босна и Херцеговина (БиХ), [линк](#).

²[Врска за услуги за мапирање на Косово](#), [врска за мапирање на БиХ](#), [врска за мапирање на Северна Македонија](#), [врска за мапирање на Црна Гора](#), [врска за мапирање на Албанија](#) и [врска за мапирање на Србија](#).

³Совет на Европа, [Конвенција за спречување и борба против насилството врз жените и семејното насилство](#), 2011 година. Сите се потпишани освен Косово, кое не може поради неговиот политички статус. Сепак, косовските власти се обврзаа да го спроведат како дел од Уставот на Косово.

сведоците на сите форми на насилство.⁴ Повеќето земји имаат воспоставено обврски за обезбедување социјални услуги преку дополнителни закони и политики.⁵

РЕГИОНАЛНИ НАОДИ

Вкупно, мониторингот на услугите во ЦСР спроведен во 2020-2021 година сугерира дека сеопфатното интегрирано водење на случаи е сеуште недоволно успешно во сите земји на Западен Балкан. Секоја жена треба да добие индивидуален план за работа⁶ и да добие поддршка за рехабилитација и реинтеграција. Сепак, плановите ретко се креираат и кога се креираат, жените ретко се соодветно консултирани во процесот. Правното и психолошкото советување е недоволно финансирано и недостапно за многу жени жртви кои претрпеле насилство. Финансиска помош и социјални станови во голема мера ги нема низ целиот регион; таму каде што постојат, тешко е да се пристапи. Пандемијата КОВИД-19 драматично го намали пристапот на жените жртви до социјалните станови и ги направи услугите уште поне пристапни. Пристапот за жените со попреченост до услуги е крајно ограничен или непостоечки, каде најголема причина се архитектонските бариери. Ромките и другите национални малцинства се соочуваат со тешкотии при пристапот до услуги поради јазикот, предрасудите, несоодветните услуги и лошите капацитети на засолништата поврзани со бројот, возраста и полот на нивните деца.

Дополнително, повеќето ЦСР немаат регулирано задолжителна стручна обука за социјални работници. Обезбедените услуги варираат од засолниште по засолниште. Обуката за пристап насочен кон жртвата со внимание на траумата не е институционализирана за сегашните или идните професионални социјални работници. Во овој контекст, искусните ЖГОи продолжуваат да обезбедуваат основни услуги, кои исто така овозможуваат следење на спроведувањето на законите и политиките и работата на давателите на социјални услуги. ЖГОи ги креираат и воспоставија првите специјализирани услуги за поддршка на жените кои преживеале насилство во земјите на Западен Балкан (како и насекаде во светот) и обезбедуваат такви услуги со децении без државно финансирање и целосно признавање на нивната експертиза во справувањето со родово базираното насилство. ЖГОи имаат и сеуште имаат големи тешкотии да обезбедат доволно финансии, особено за сеопфатни програми за рехабилитација и реинтеграција, како што е предвидено со ИК.

Табелите подолу ја резимираат достапноста на услуги од ЦСР во ЗБ. Табелата 1. ја сумира распространетоста на услугите во ЗБ. Земјите на ЗБ не успеваат да обезбедат соодветно интегрирано водење на случаите на жртвите на семејно насилство.⁷ Заштита на жртвите на семејно насилство постои во сите правни системи на земјите од Западен

⁴Исто.

⁵На пример, во 2019 година Косово го измени својот Кривичен законик за да определи чин на семејно насилство како кривично дело и во моментот ја менува својата правна и политичка рамка за да биде усогласена со ИК. Претходните закони и политики предвидуваат и такви услуги, како што е [Националната стратегија на Република Косово за заштита од семејно насилство и акционен план, 2016-2020 година](#).

⁶Во Србија ова е задолжителна практика според Законот за спречување на семејно насилство (член 31), но резултатите од мониторингот укажуваат дека најмалку една третина од преживеаните немаат индивидуални планови за заштита и поддршка, извештај за следење достапен преку [линк](#).

⁷На пример, во Србија, Специјалниот извештај подготвен од Заштитникот на граѓаните во соработка со Автономниот женски центар потврди дека содржината на Индивидуалниот план за преживеаните е несоодветна, ги нема сите потребни заштитни мерки и услуги за поддршка. Ве молиме погледнете: оваа [врска](#).

Балкан [освен Црна Гора], но овие закони немаат механизми за имплементација и координација и не се сите целосно усогласени со стандардите за ИК. Приближно половина од земјите на ЗБ имаат мултисекторски системи кои ги координираат социјалните услуги, но повеќето од овие системи се нефункционални и неконзистентни (освен Албанија и Србија⁸). Во целиот регион, нема доволно средства за социјалните услуги и владите не ги финансираат соодветно Центрите за социјална работа и нивниот персонал.⁹ Сите земји на ЗБ немаат конзистентен систем за следење на случаите на родово базирано и семејно насилство; Албанија е единствената земја во ЗБ што има функционален систем за следење податоци за интегрирано водење на случаи.

Повеќето земји од ЗБ имаат многу ниски стапки на достапност на социјалните услуги според стандардите на ИК. И покрај напорите од Координативните механизми за упатување и членовите на Мултисекторскиот тим за да се задоволат потребите на специфичните случаи на родово засновано насилство во Албанија, жртвите на насилство не секогаш имаат бенефит од услугите за поддршка.¹⁰ Бесплатната правна помош е централизирана во големите општини каде УНДП и Министерството за правда имаат обезбедено финансиска поддршка и човечки ресурси. Во оние општини каде што нема таква поддршка, не се нуди бесплатна правна помош согласно законските обврски од соодветниот Закон бр.111/2017.¹¹ Босна и Херцеговина има многу слаба достапност на услуги од ЦСР, при што само 43% од жртвите добиваат индивидуален план за работа, а само 9,5% од жртвите имаат обезбедено безбедно сместување. Во Косово, на 50% од жртвите им е обезбеден индивидуален план за работа, но помалку добиваат специфични услуги како што се финансиска помош (40,6%) и ресурси за деца (35%). Најзастапена услуга во Црна Гора е информирањето на жртвите за нивните права (50%) и обезбедувањето опции за домување (50%), но Црна Гора само на 19,4% од жртвите им обезбеди соодветно интегрирано водење на случајот. Во Северна Македонија 53% од жртвите се информирани за нивните права, а се направени индивидуални планови за работа за 47% од жртвите, но услуги за финансиска помош се обезбедени само за 15% од жртвите, а услуги за вработување само за 13% од жртвите. На крајот, во Србија, жртвите посочиле слаба достапност на социјални услуги, при што само 25,4% од жртвите добиле индивидуален план за работа и само 18,5% од жртвите биле информирани за услугите за деца.¹² Во табелите подолу се наведени деталните наоди за секоја земја.

⁸Во Србија, мултидисциплинарниот систем го координира основното обвинителство, а не Центарот за социјална заштита.

⁹GREVIO 2018 основен извештај за Црна Гора, дел Финансиски ресурси, видете ја оваа [врска](#); GREVIO 2017 основен извештај за Албанија, дел Финансиски ресурси, видете ја [врската](#); GREVIO 2020 основен извештај за Србија, дел Финансиски ресурси, видете ја [врската](#).

¹⁰ [ИЗВЕШТАЈ од засегнатите страни на HRDC](#) за спроведувањето на Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против семејното насилство и семејното насилство.

¹¹ [Извештај во сенка](#) за спроведувањето на препораките упатени до Албанија од страна на Комитетот на страните на Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и семејното насилство 2018-2020 година.

¹²Треба да се напомене дека наодите се засноваат на одговорите на 59 кориснички на услугите на Автономниот женски центар кои преживеале долгорочно насилство и искусени сложени животни околности. Мониторингот на официјалните податоци за 2020 година покажува дека во 70% од новопријавените случаи е изработен индивидуалниот план за заштита и поддршка. Но, дури и официјалните податоци потврдија исклучително ниско учество на жените жртви во развојот на индивидуалниот план (0,5%). Повеќе информации има во [извештајот од мониторингот](#).

Табела 1. Резиме на наодите од компаративните студии за достапност на социјални услуги

	Албанија	Босна и Херцеговина	Косово	Црна Гора	Северна Македонија	Србија
Дали земјата обезбедува соодветно интегрирано водење на случаи на жртвите?	Не	Не	Не	Не	Не	Не
Дали со закон е институционализирана заштитата на жртвите на семејно насилство?	Да	Да, но недостасува имплементација и координација	Да, но потребно е подобрување согласно ИК и недостига имплементација и координација	Не	Да, нов Закон усвоен во 2021	Да, но недостасува имплементација и координација ¹³
Дали постојат соодветни мултисекторски услуги?	Да	Не	Да, но не се конзистентни не се функционални	Не, не во согласно со стандардите на ИК	Не	Да, но недостасува имплементација ¹⁴
Дали се алоцирани соодветни буџети за услуги за семејно насилство?	Не	Не	Не	Не	Не	Не
Дали постојат соодветни системи на податоци за следење на интегрираното водење на случаи?	Да, но има тешкотии во одржливоста	Не	Не	Не	Не	Не

¹³Недостаток на услуги за реинтеграција и рехабилитација, особено во сиромашните општини, кои се 70% од општините во Србија (услугите се финансирани од локални буџети и некои услуги од јавни трансфери наменети за социјална заштита од национално на локално ниво).

¹⁴ Обврската согласно Законот за превенција од семејно насилство не е целосно и правилно имплементирана, повеќе информации [тука](#).

Табела 2. Достапност на социјални услуги според наодите на компаративната студија, согласно Стандардите на ИК¹⁵

	Албанија	Босна и Херцеговина	Косово	Црна Гора	Северна Македонија	Србија
Дали водителот на случај прави план за секое лице кое било жртва на насилство?	57%	43%	50%	19.4%	47%	25.4%
Дали водителот на случај го информира лицето за сите нивни права согласно насоките од ИК?	100%	31%	57.2%	50%	53%	33.9%
Дали ЦСР ја информира жртвата на насилство за можностите за психосоцијална поддршка?	100%	25%	45.8%	28.95%	34%	40.7%
Дали ЦСР обезбедил можности за кризно сместување жртвата?	46%	45%	57%	46.67% ¹⁶	36%	25%
Дали ЦСР обезбедил можности за долготрајно домување на жртвата?	11%	9.5%	7%	0%	8%	1.7%
Дали ЦСР обезбедил финансиска помош и вработување за жртвите?	Фин: 71% Вра: 57%	Фин: 55% Вра: 9.5%	Фин: 40.6% Вра: 20%	Фин: 52,17% Вра: 26%	Фин: 15% Вра: 13%	Фин: 27% Вра: 10%
Дали ЦСР обезбедил поддршка и ресурси за децата на жртвата?	60%	29.5%	35%	75%	22%	18.5%

¹⁵ Процентите се однесуваат на процент од следени случаи согласно стандардите на ИК. Албанија = 91, БиХ=84, Косово=90, Црна Гора=66, С. Македонија =68, Србија=59.

¹⁶ Услугите за престој кои се обезбедени од ЖГОи, кои се лиценцирани во системот на социјална заштита.

Табела 3. Вкупна процена на одговорот на ЦСР на потребите на жени кориснички на услугите¹⁷

Број на жени жртви кои ги оцениле центрите за социјална работа во ЗБ	Степен на задоволство од корисничките на услуги на услугите во ЗБ
476	1. многу незадоволително – 75 (17.48%) 2. незадоволително – 60 (13.99%) 3. малку задоволително - 100 (23.31%) 4. задоволително - 126 (29.37%) 5. многу задоволително - 53 (12.35%) 6. нема одговор – 15 (3.50%)

СОЦИЈАЛНИ УСЛУГИ ВО ЗЕМЈИТЕ НА ЗБ

Мониторингот кој го спроведоа ЖГОи има повеќе наоди во однос на квалитетот на социјалните услуги во секоја земја. Заедничките наоди беа претставени во претходниот дел и овој дел се фокусира на деловите во кои земјите се разликуваат меѓу себе.

Албанија

Интегрираното водење на случаи за жени жртви на насилство во Албанија е институционализирано во законите и политиките. Премиерот и Советот на министри неодамна ги разгледаа и ги проширија должностите на локалните координатори за семејно насилство. Законските барања за локалните механизми за координација и Центрите за социјална работа помогнаа да се подобри решавањето на семејното насилство. Сите 61 општина имаат назначено вработени за родова еднаквост, од кои неколку служат и како локални координатори за прашања од семејно насилство (LCDV). Исто така, со изменетиот Закон 9669/2016 „За мерки против насилството во семејните односи“ се воспоставени координирани механизми за упатување на случаи на семејно насилство (CRM) на локално ниво. CRM се обврзани да ги идентификуваат, пријавуваат и третираат случаите на насилство врз жените како што е наведено во ИК. Сепак, водењето на случаи останува слабо и неконзистентно, главно поради несоодветните буџетски распределби. Услугите за рехабилитација и реинтеграција од друга страна пак, се доволно распространети. Повеќето социјални услуги ги обезбедуваат локални ЖГОи, кои зависат од меѓународните донатори. Албанскиот закон наложува LCDV да внесуваат податоци во координиран систем за податоци REVALB, управуван од Министерството за здравство и социјална заштита за интегрирано водење на случаи. Сепак, некои општини пријавуваат доцнење во внесувањето податоци и користењето на системите е сеуште неконзистентно низ целата земја.

Босна и Херцеговина

Родовиот акционен план има за цел да ги усогласи законите за семејно насилство на сите нивоа со меѓународните стандарди. Вклучува обука на професионалци, како и рехабилитација и реинтеграција на жени жртви на насилство. Буџетските распределби се несоодветни за поддршка на услугите наложени со закон. Центрите за социјална

¹⁷ Целосен извештај за Србија на овој [линк](#), целосен извештај за Албанија на овој [линк](#), целосен извештај за С. Македонија на овој [линк](#), целосен извештај за Црна Гора на овој [линк](#), целосен извештај за Косово на овој [линк](#), целосен извештај за БиХ на овој [линк](#)

работа во Босна и Херцеговина немаат координација со другите владини институции и се борат со спроведувањето на законот за семејно насилство. Тие немаат знаење и капацитети да им помогнат на жените кои претрпеле насилство на кои им треба засолниште. На социјалните работници не им се обезбедува доследна едукација за тоа како да се однесуваат кон жените кои претрпеле насилство. Феминистичките ЖГОи кои можат да обезбедат обука за Центрите за социјална работа не добиваат доволно државно финансирање за вакви активности. Друг значаен проблем е сложената структура на известување и координација што доведува до јазови во услугите. Мониторингот заклучи дека само една третина од жртвите кои пристапуваат до Центрите за социјална работа добиваат информации за нивните законски права. Центрите за социјална работа се недоволно финансирани и немаат критичко знаење или инфраструктура за поддршка на жртвите на семејно насилство.

Косово

Косовското законодавство се фокусира само на семејното насилство и ги игнорира сите други форми на родово базирано насилство. На косовскиот закон му недостига родово сензитивна рамка. Во моментот, Косово го менува својот закон за семејно насилство. ЖГОи побараа тој да се прошири за да се адресираат сите форми на родово засновано насилство според ИК, како и нацрт-законот за социјални услуги да се измени за да го вклучи и родово базираното насилство. Косово имаше стратегии за заштита од семејно насилство, кои имаа за цел да создадат услуги за рехабилитација, да ги зголемат услугите на општинско ниво, да издвојуваат средства за долгорочна рехабилитација и да ги интегрираат политиките за рехабилитација меѓу различни центри. За жал, овие не се спроведени. Во некои општини постојат координирани механизми за упатување, но повеќето се слаби, а квалитетот на практиката се разликува бидејќи немаат јасен законски мандат. Постои несоодветен буџет за услуги. Обуката за социјалните работници во најдобар случај е неконзистентна и несоодветна. Ова води до несоодветни услуги и лошо до непостоечко интегрирано водење на случаи. Системите за податоци за водење на случаи се несоодветни и речиси не се користат.

Црна Гора

Министерството за финансии и социјална заштита го надгледува спроведувањето на Стратегијата за заштита од семејно насилство. Националните политики утврдени во законодавството не се целосно усогласени со стандардите на ИК и не ги признаваат сите форми на насилство врз жените. Министерството нема финансиски средства за спроведување на Стратегијата и најмногу се потпира на ЖГОи за обезбедување ресурси и услуги за жртвите. Како резултат на слабото финансирање и немањето институционализиран модел за обука на водителите на случаи на Центрите за социјална работа, и овие центри не обезбедуваат соодветни услуги за жртвите. Центрите за социјална работа се многу пасивни и не ги информираат жртвите за нивните законски права или не им обезбедуваат соодветно управување со случаите според ИК. Како причина за тоа често наведуваат дека водителите на случаи се преоптоварени со голем број предмети. ЖГОи кои се обучени да им помагаат на жените добиваат повеќе случаи отколку Центрите за социјална работа. Кога се споредуваат бројките за бројот на случаи што ги постапува еден водител на случаи во Центарот за социјална работа во споредба со случаите што ги постапува водител на случаи во ЖГО, бројот на случаи што ги води ЦСР е помал од ЖГОи.

Северна Македонија

Северна Македонија го ратификуваше ИК во 2017 година и создаде Национален акционен план за имплементација усвоен од владата во 2018 година. Неодамна, Владата усвои нов закон насловен „Закон за спречување и заштита од насилство врз жените и семејно насилство“. Законот ги вклучува сите форми на насилство врз жените. Овој закон исто така воведува „согласност“ во дефинирањето на силувањето. Со законот се воведува реинтеграција на жените жртви во член 99. Но, Владата го донесе Законот без финансиски обврски. Министерството за труд и социјална политика отвори 11 нови специјализирани услуги во 2019 година, со кои управуваат локално Центрите за социјална работа, но повеќето од овие услуги не се оперативни бидејќи Центрите за социјална работа немаат човечки или финансиски ресурси за давање на овие специјализирани услуги. Така, владата сè уште во голема мера се потпира на ЖГОи за финансирање на социјалните услуги со поддршка од донатори. Недоволното финансирање останува еден од најзначајните предизвици во справувањето со родово базираното насилство. Центрите за социјална работа немаат координиран процес за помош и поддршка на сите жртви. Во моментот, ЦСР третираат само физичко насилство, многу помалку психичко и економско насилство, а воопшто на работат на рехабилитација и реинтеграција, финансиска помош, вработување и домување. ЦСР на жените кои претрпеле насилство не им обезбедуваат соодветно интегрирано водење на случаи и индивидуален план за план. Водителите на случаи се преоптоварени и немаат соодветни ресурси, особено во руралните области. Нема доволно следење на случаите низ целата земја и не постои база на податоци или следење за интегрирано водење на случаи.

Србија

Напишан на родово неутрален начин, Законот за спречување на семејно насилство (2017), избегна да обезбеди целосно препознавање на родовата природа на насилни врски и врските со нееднаквоста меѓу жените и мажите. Резултатите од мониторингот на Автономниот женски центар (AWC) покажаа дека законот не се спроведува соодветно низ различни општини и не обезбедува заштита на сите жени и деца низ целата земја кои доживеале насилство. Законот пропишува дека полицијата, јавните обвинителства, судовите и центрите за социјална работа се задолжени за спречување на семејното насилство и за обезбедување поддршка на жртвите. Законот ги задолжува судиите, обвинителите и полицајците кои постапуваат во случаи на родово базирано насилство да посетуваат специјализирани програми за обука за ова, но не и професионалци од Центрите за социјална работа. Од усвојувањето на новиот закон, зголемен е бројот на пријавени случаи на родово базирано насилство. Поради недостиг на финансирање и забрана за вработување во јавната администрација, во ЦСР нема доволен број на стручни лица за да се занимаваат со случаите на родово базирано насилство и случаите воопшто. Недостигот од ресурси и обучени професионалци доведува до пофокусирани итни интервенции на ЦСР, оставајќи ги жените жртви без долгорочна поддршка и соодветна помош за пристап до услугите за рехабилитација и реинтеграција (кои исто така се слабо географски распределени или непостоечки). Дополнително, на системот му недостасуваат социјални услуги кои обезбедуваат ресурси за деца сведоци на семејно насилство.

Заклучок

Овој краток преглед ги сумира наодите од мониторингот на социјалните услуги низ ЗБ. Генерално, мониторингот наведува дека интегрираното водење на случаи и достапноста на услугите остануваат многу слаби до непостоечки низ ЗБ. Законите и политиките, вклучително и секундарното законодавство кое обврзува обука и соодветни капацитети меѓу социјалните работници, остануваат несоодветни во повеќето земји. Буџетските алокации се далеку од доволни. Владите се потпираат на ЖГОи, но истите не се доволно финансирани или не се користи нивната експертиза. Кога владите ги вклучија ЖГОи во процесите на подготовка и имплементација на законите (Албанија, Косово), имаше поголем успех во финансирањето на Центрите за социјална работа и поголемо задоволство од нивните услуги.

Препораки

- ▶ Врз основа на родовата анализа, (на национално и/или локално ниво владите треба да одвојат соодветни ресурси за обезбедување на сеопфатни услуги за итни случаи, рехабилитација и реинтеграција во согласност со барањата за ИК за жените кои претрпеле секаков вид родово базирано насилство.
- ▶ Владите треба да бараат минимум образовни квалификации и обука за водителите на случаи во ЦСР, согласно препораките на ИК и пристапот насочен кон жртвите.
- ▶ Владите треба да обезбедат консултации со ЖГОи кои имаат експертиза за овие прашања при изготвување и имплементација на закони поврзани со справување со родовото базирано и семејно насилство; ова вклучува распределба на ресурси за нивна поддршка и нивната експертиза.
- ▶ Европската Унија може да изврши притисок врз владите на ЗБ да ги решат недостатоците во услугите за помош и поддршка на жените кои претрпеле родово базирано и семејно насилство преку претстојните годишни извештаи за земјата, политичките дијалози со секоја земја и нејзиното надворешно финансирање поврзано со зајакнување на социјалната заштита.